

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2026/025 van 24 februari 2026

over

tekst	Ontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 wat betreft de Vlaamse toetsen.
roepnaam	(wijzigingsdecreet Vlaamse toetsen)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 13 februari 2026
trefwoorden	bewaartermijn; gegevens artikel 9 AVG; datacentralisatie;

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 *betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer* (hierna: "het e-govdecreet") inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk van 13 februari 2026, ontvangen door de VTC op 13 februari 2026;

Gelet op de behandeling op de zitting van 24 februari 2026, waarop besloten werd tot de schriftelijke procedure;

Brengt op 24 februari 2026 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van decreet *tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs*

van 17 december 2010 wat betreft de Vlaamse toetsen (hierna “het Ontwerp”) zonder aanduiding van specifieke artikelen.

2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp zorgt voor viijf aanpassingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen: een verplichte deelname aan de piloot- en kalibratiestudies, een wijziging in het organisatiemodel dat instaat voor de ontwikkeling van de toetsen, het opnemen van de extra onderwijsarmoede-indicator (OKI-indicator) ‘buurt’ als leerlingkenmerk voor de schoolfeedback, het gebruik van personeelsgegevens in het kader van wetenschappelijk onderzoek, en het gebruik van loggegevens in het kader van eerlijke toetsen.
4. Deze aanpassingen worden nodig geacht om de verdere ontwikkeling van de Vlaamse toetsen te garanderen en om de initiële doelstelling van het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs, m.n. het monitoren en versterken van de onderwijskwaliteit, te handhaven. Deze aanpassingen wijzigen de fundamenteën van de Vlaamse toetsen zoals deze zijn vormgegeven niet.
5. De bepalingen met betrekking tot het nieuwe organisatiemodel hebben als doel om de achterliggende structuur van de Vlaamse toetsen te verduurzamen en om de bepalingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen mee uit te voeren.
6. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

Art. 4.

In artikel 44quinquies van hetzelfde decreet¹, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023 en gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste en tweede lid, en paragraaf 2, eerste en tweede lid, worden de woorden “het bevoegde steunpunt” vervangen door de woorden “de bevoegde stichting”;

2° aan paragraaf 1, eerste lid, 3°, b), wordt de zinsnede “en de buurt, vermeld in artikel 78, §2” toegevoegd;

3° aan paragraaf 1, eerste lid, worden een punt 6° en een punt 7° toegevoegd, die luiden als volgt:

“6° de volgende personeelskenmerken die uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek:

- a) het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school en de omvang van de opdracht in de school van het onderwijspersoneel van de school;*
- b) het aantal jaren dienst in de school van de directeur;*

7° de loggegevens over de toetsafname voor de opvolging van aberrant of onregelmatig toetsgedrag en de rapportering op school- en systeemniveau door de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap over aberrant of onregelmatig toetsgedrag. In het kader van deze opvolging wordt informatie over bedoelde loggegevens van een bepaalde school alleen aan onderwijsinspectie bezorgd als er signalen zijn van aberrant of onregelmatig toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen.”.

¹ het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Het artikel luidt dan als volgt:

Artikel 44quinquies.

§1. Voor de toepassing van artikel 44quater worden de volgende gegevens verwerkt door de scholen, de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid en de bevoegde stichting:

- 1° de identificatiegegevens van de deelnemende leerlingen: naam, voornaam en identificatiecode van de leerling;*
- 2° de individuele toetsresultaten: het antwoord op elke toetsvraag en de daarop gebaseerde totaalscores van de leerling;*
- 3° de leerlingenkenmerken die nodig zijn voor een juiste interpretatie van de gegevens. Het gaat over de volgende leerlingenkenmerken:*
 - a) demografische gegevens: geboortjaar, geslacht;*
 - b) onderwijskansarmoede-indicatoren: opleidingsniveau van de moeder, thuistaal, schooltoelage, trekkende bevolking, leerling met een zorgthuis en de buurt, vermeld in artikel 78, §2;*
 - c) schoolloopbaangegevens: voorafgaande schoolloopbaan, individueel aangepast curriculum, anderstalige nieuwkomer, vrijstelling, gemotiveerd verslag of verslag gemeenschappelijk curriculum, gebruik van hulpmiddelen, administratieve groep, leerlingengroep Nederlands, leerlingengroep wiskunde;*
 - d) indicatoren van cultureel kapitaal: aantal boeken thuis;*
- 4° de kenmerken van de school waar de leerling is ingeschreven;*
- 5° de leerlingenkenmerken die nodig zijn voor wetenschappelijk onderzoek waaronder de loggegevens over de toetsafname en de antwoorden op een leerlingenvragenlijst.*

6° de volgende personeelskenmerken die uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek:

- a) het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school en de omvang van de opdracht in de school van het onderwijspersoneel van de school;*
- b) het aantal jaren dienst in de school van de directeur;*

7° de loggegevens over de toetsafname voor de opvolging van aberrant of onregelmatig toetsgedrag en de rapportering op school- en systeemniveau door de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap over aberrant of onregelmatig toetsgedrag. In het kader van deze opvolging wordt informatie over bedoelde loggegevens van een bepaalde school alleen aan onderwijsinspectie bezorgd als er signalen zijn van aberrant of onregelmatig toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen.

De scholen ontvangen en verwerken die gegevens van de leerlingen die bij hen zijn ingeschreven. De bevoegde diensten van de Vlaamse overheid en de bevoegde stichting ontvangen en verwerken de gegevens van de leerlingen, vermeld in het eerste lid.

De gegevens worden gedurende maximaal tien jaar bewaard op het dataplatform. De gegevens in de registratiemodule worden gedurende maximaal negen maanden bewaard. De gegevens in het toetsplatform worden gedurende maximaal zeven maanden bewaard. De gegevens in de feedbackmodule worden gedurende maximaal twaalf maanden bewaard. Zolang doeleinden van wetenschappelijk onderzoek en statistiek daartoe nopen, worden de gegevens gepseudonimiseerd bewaard. De gepseudonimiseerde persoonsgegevens kunnen onder contractuele voorwaarden doorgegeven worden met het oog op wetenschappelijk onderzoek. Na afloop van de bewaartermijnen worden de persoonsgegevens vernietigd of geanonimiseerd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor die verwerking en legt de leerlingenkenmerken die verwerkt worden vast.

§2. De Vlaamse overheid en de bevoegde stichting treden, ieder voor zijn of haar bevoegdheid, op als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 1. Het bestuur van de onderwijsinstelling of de gemandateerde is verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen van de persoonsgegevens, overeenkomstig artikel 31, §1, eerste lid, 5°.

De scholen, de Vlaamse overheid en de bevoegde stichting verwerken de persoonsgegevens om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op hen rust en bepalen, ieder binnen zijn of haar bevoegdheidssfeer, op transparante wijze hun respectieve verantwoordelijkheden.

De verwerkingsverantwoordelijken verduidelijken in een privacyverklaring welke verwerkingen er gebeuren. Zij

nemen met het oog op transparantie en de garantie van de rechten van betrokkenen in hun communicatie met de betrokkenen een verwijzing op naar de vindplaats van hun respectieve privacyverklaring. De verwerkingsverantwoordelijken nemen de nodige maatregelen om de juistheid van de persoonsgegevens te garanderen.

De leerlingen of hun ouders hebben het recht op inzage in en kopie van het feedbackrapport met hun resultaten op de Vlaamse toetsen. De leerlingen of hun ouders hebben het recht op inzage in hun toets, op een manier die de vertrouwelijkheid van de toetsvragen garandeert.

Art. 9.

In artikel 115/9 van dezelfde codex², ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023 en gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste en tweede lid, en paragraaf 2, eerste en tweede lid, worden de woorden “het bevoegde steunpunt” vervangen door de woorden “de bevoegde stichting”;

2° aan paragraaf 1, eerste lid, 3°, b), wordt de zinsnede “en de buurt, vermeld in artikel 242, §2” toegevoegd;

3° aan paragraaf 1, eerste lid, worden een punt 6° en een punt 7° toegevoegd, die luiden als volgt:

“6° de volgende personeelskenmerken die uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek:

- a) het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school en de omvang van de opdracht in de school van het onderwijspersoneel van de eerste graad van de school;
- b) het aantal jaren dienst in de school van de directeur;

7° de loggegevens over de toetsafname voor de opvolging van aberrant of onregelmatig toetsgedrag en de rapportering op school- en systeemniveau door de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid over aberrant of onregelmatig toetsgedrag. In het kader van deze opvolging wordt informatie over bedoelde loggegevens van een bepaalde school alleen aan onderwijsinspectie bezorgd als er signalen zijn van aberrant of onregelmatig toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen.”.

Het artikel luidt dan als volgt:

Artikel 115/9.

§1. Voor de toepassing van artikel 115/8 worden de volgende gegevens verwerkt door de scholen, de centra, de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid en de bevoegde stichting:

1° de identificatiegegevens van de deelnemende leerlingen: naam, voornaam en identificatiecode van de leerling;

2° de individuele toetsresultaten: het antwoord op elke toetsvraag en de daarop gebaseerde totaalscores van de leerling;

3° de leerlingenkenmerken die nodig zijn voor een juiste interpretatie van de gegevens. Het gaat over de volgende leerlingenkenmerken:

- a) demografische gegevens: geboortjaar, geslacht;
- b) onderwijskansarmoede-indicatoren: opleidingsniveau van de moeder, thuistaal, schooltoelage, trekkende bevolking, leerling met een zorgthuis en de buurt, vermeld in artikel 242, §2;
- c) schoolloopbaangegevens: voorafgaande schoolloopbaan, individueel aangepast curriculum, anderstalige nieuwkomer, vrijstelling, gemotiveerd verslag of verslag gemeenschappelijk curriculum, gebruik van hulpmiddelen, administratieve groep, leerlingengroep Nederlands, leerlingengroep wiskunde;
- d) indicatoren van cultureel kapitaal: aantal boeken thuis;
- 4° de kenmerken van de school of het centrum waar de leerling is ingeschreven;

5° de leerlingenkenmerken die nodig zijn voor wetenschappelijk onderzoek waaronder de loggegevens over de toetsafname en de antwoorden op een leerlingenvragenlijst.

6° de volgende personeelskenmerken die uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek:

² de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

- a) *het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school en de omvang van de opdracht in de school van het onderwijspersoneel van de eerste graad van de school;*
 - b) *het aantal jaren dienst in de school van de directeur;*
- 7° de loggegevens over de toetsafname voor de opvolging van aberrant of onregelmatig toetsgedrag en de rapportering op school- en systeemniveau door de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid over aberrant of onregelmatig toetsgedrag. In het kader van deze opvolging wordt informatie over bedoelde loggegevens van een bepaalde school alleen aan onderwijsinspectie bezorgd als er signalen zijn van aberrant of onregelmatig toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen.”.*

De scholen en centra ontvangen en verwerken die gegevens van de leerlingen die bij hen zijn ingeschreven. De bevoegde diensten van de Vlaamse overheid en de bevoegde stichting ontvangen en verwerken de gegevens van de leerlingen, vermeld in het eerste lid.

De gegevens worden gedurende maximaal tien jaar bewaard op het dataplatform. De gegevens in de registratiemodule worden gedurende maximaal negen maanden bewaard. De gegevens in het toetsplatform worden gedurende maximaal zeven maanden bewaard. De gegevens in de feedbackmodule worden gedurende maximaal twaalf maanden bewaard. Zolang doeleinden van wetenschappelijk onderzoek en statistiek daartoe nopen, worden de gegevens gepseudonimiseerd bewaard. De gepseudonimiseerde persoonsgegevens kunnen onder contractuele voorwaarden doorgegeven worden met het oog op wetenschappelijk onderzoek. Na afloop van de bewaartermijnen worden de persoonsgegevens vernietigd of geanonimiseerd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor die verwerking en legt de leerlingenkenmerken die verwerkt worden vast.

§2. De Vlaamse overheid en de bevoegde stichting treden, ieder voor zijn of haar bevoegdheid, op als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 1. Het bestuur van de onderwijsinstelling of de gemandateerde is verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen van de persoonsgegevens overeenkomstig artikel 123/6, eerste lid, 5°.

De scholen, de centra, de Vlaamse overheid en de bevoegde stichting verwerken de persoonsgegevens om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op hen rust en bepalen, ieder binnen zijn of haar bevoegdheidssfeer, op transparante wijze hun respectieve verantwoordelijkheden.

De verwerkingsverantwoordelijken verduidelijken in een privacyverklaring welke verwerkingen er gebeuren. Zij nemen met het oog op transparantie en de garantie van de rechten van betrokkenen in hun communicatie met de betrokkenen een verwijzing op naar de vindplaats van hun respectieve privacyverklaring. De verwerkingsverantwoordelijken nemen de nodige maatregelen om de juistheid van de persoonsgegevens te garanderen.

De leerlingen of hun ouders hebben het recht op inzage in en kopie van het feedbackrapport met hun resultaten op de Vlaamse toetsen. De leerlingen of hun ouders hebben het recht op inzage in hun toets, op een manier die de vertrouwelijkheid van de toetsvragen garandeert.

7. De VTC gaf al advies over het decreet op 6 september 2022³.

De conclusie was toen:

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp onvoldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op basis van het werken met niet-gepseudonimiseerde gegevens en de daarmee samenhangende mogelijkheid van het volgen van de leerlingen op centraal niveau.

³ https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1691080779/VTC_A_W_2022_083_advies_bei6dy.pdf

De overwegingen waren:

Het betreft de verwerking van de gegevens van minderjarigen en die moet met de nodige voorzichtigheid gebeuren. Wat in de Memorie, noch in de GEB aan bod komt is dat - voor zover de VTC weet – voor het eerst centraal bij de overheid de prestaties van individuele leerlingen op de basisvakken Nederlands en wiskunde verzameld worden en dit van de hele leerlingpopulatie van Vlaanderen. Niet iedereen heeft toegang tot de individuele gegevens, maar ze zijn wel centraal aanwezig (zowel in het toetsplatform als in het dataplatform).

In principe kan dus – al zou dat niet de bedoeling zijn - vanaf jonge leeftijd worden opgevolgd wie (leer)bekwaam is en wie niet. Dit is op zich niet evident en ook een mogelijk precedent dat met de nodige aandacht moet worden bekeken. Bovendien worden deze gegevens gekoppeld aan de gedeeltelijk gevoelige leerlingkenmerken. De vraag stelt zich dus of de uitwerking van dit project niet beter decentraal gebeurt.

8. De memorie zegt daarover het volgende:

De Vlaamse Toezichtcommissie (VTC) is bezorgd over de verwerking in het kader van de toetsen. Voor het eerst worden centraal bij de overheid prestaties van individuele leerlingen op de basisvakken Nederlands en wiskunde verzameld over de hele leerlingpopulatie. De overheid beschikt al over heel wat andere prestatiesgegevens op leerlingniveau zoals attesten, getuigschriften, diploma's of behaalde en opgenomen studiepunten in het hoger onderwijs. De Vlaamse toetsen zullen zorgen voor bijkomende informatie over twee vakken/leergebieden op vier tijdstippen in de loopbaan van een leerling. De gegevens zijn centraal nodig om alle decretaale doeleinden net- en koepeloverschrijdend te kunnen realiseren (in overeenstemming met de afspraken in het regeerakkoord), op een identieke wijze voor alle deelnemende leerlingen.

De gegevens worden gepseudonimiseerd bewaard in het dataplatform.

Dat zal nog in de gegevensbeschermingseffectbeoordeling verduidelijkt worden. Enkel voor het individueel feedbackrapport is identificatie nodig. De leerlingen en de scholen moeten de resultaten per leerling kennen. Om de leerwinst te kunnen berekenen moeten de opeenvolgende resultaten van eenzelfde leerling vergeleken kunnen worden. Daarvoor wordt gebruikgemaakt van de identificatiecode van elke leerling (leerling-Leerid_UUID).

Om te vermijden dat de resultaten worden gebruikt voor andere dan de decretaal bepaalde doeleinden worden passende technische of organisatorische maatregelen genomen, beschreven in de gegevensbeschermingseffectbeoordeling. De toetsen meten geen leerbekwaamheid, ze meten prestaties voor Nederlands en wiskunde.

Na de toetsafname worden de leerlinggegevens in het toetsplatform verwijderd. De gegevensstromen worden toegelicht in de gegevensbeschermingseffectbeoordeling.

De VTC vraagt om in het ontwerp van decreet de geplande verwerking meer te specificeren, onder andere de rechtvaardigingsgrond (punt 13), de ontvangers (punt 41), de bewaartermijn (punt 48), de juistheid (punt 50), het inzagerecht (punt 55) en de verplichting om te communiceren over de rechten van de betrokkenen (punt 56). Het ontwerp van decreet is op deze punten aangepast.

De essentiële elementen worden nog meer gedetailleerd in het kader van transparantie. De individuele gegevens worden niet ter beschikking gesteld van de onderwijsinspectie, de pedagogische begeleidingsdiensten en de Raad van het Gemeenschapsonderwijs. Die organisaties krijgen enkel geaggregeerde gegevens op het schoolniveau.

De VTC adviseert om de mogelijkheid voor de regering om de modaliteiten te bepalen als een verplichting op te nemen (punt 35). Het ontwerp van decreet is op dit punt aangepast. De identificatiegegevens zijn gespecificeerd in het ontwerp van decreet: naam, voornaam en identificatiecode van de leerling. Er is een vijfde categorie van persoonsgegevens toegevoegd, namelijk leerlingkenmerken die relevant zijn voor wetenschappelijk onderzoek, maar die niet nodig zijn om de leerlingenfeedback of schoolfeedback op te stellen.

Door in het ontwerp van decreet meer specifiek leerlingkenmerken op te nemen, wordt tegemoetgekomen aan de opmerking van de VTC om concreter te zijn in welke data gegeneerd zullen worden (punt 19, 33 en 37). Het gaat dan

steeds om gegevens die relevant zijn om de toetsresultaten in een juiste context te interpreteren. In het uitvoeringsbesluit wordt de procedure voor toetsinzage concreet gemaakt.

De VTC vraagt dat er voldoende beveiligingsmaatregelen genomen worden, in het bijzonder voor de verwerking van gevoelige gegevens (punt 21, 43 en 59-60 en 64-66). De beveiligingsmaatregelen worden niet in het ontwerp van decreet beschreven, maar in een gegevensbeschermingseffectbeoordeling. De gegevensbeschermingseffectbeoordeling zal aangevuld worden om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de VTC, met passende maatregelen in overeenstemming met artikel 9 van de algemene verordening gegevensbescherming.

Enkel de gegevens over de redelijke aanpassingen (instrumenten, maar zonder diagnose) kunnen beschouwd worden als persoonsgegevens bedoeld in artikel 9 van de algemene verordening gegevensbescherming. In toepassing van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer zullen de vereiste protocollen afgesloten worden.

In het toetsplatform is er geen koppeling tussen toetsresultaten en leerlingenkenmerken. De VTC beveelt aan om de hosting van het toetsplatform in de cloud te herbekijken (punt 65). Uit een marktbevraging bleek eerder al dat er geen toetsplatformen bekend zijn die niet in een publieke cloud gehost worden. Elke gekende aanbieder van een toetsplatform werkt met een cloudservice samen. Het toetsplatform dat gegund is van 2022 tot 2025 is gebonden aan alle privacyregels die gelden binnen de Europese Unie. Ook de andere kandidaten voor deze opdracht dienden een voorstel in met een cloudtoepassing, vaak met referenties naar gebruik in het buitenland of door internationale organisaties. Er zijn op dat punt geen kritische reacties bekend. De verwerkingen in het toetsplatform worden beperkt tot de minimale gegevens om de toets aan de leerling aan te bieden (in essentie de naam, de vestigingsplaats van de school en de antwoorden op de toetsvragen), enkel tijdens de oefenperiode en de periode van afname. De server bevindt zich in Europa en de subverwerker heeft de Europese standaardcontractbepalingen opgenomen in zijn verwerkersovereenkomst. Hetzelfde toetsplatform wordt ook gebruikt bij de examencommissie, bij het toelatingsexamen arts-tandarts en bij het peilingsonderzoek in 2022.

Meerdere EU-lidstaten die onder de toepassing vallen van de algemene verordening gegevensbescherming (onder andere Frankrijk en Italië) organiseren hun centrale examens met een toetsplatform waarvan de hosting zelfs plaatsvindt bij Amazon.

Het dataplatform wordt ingericht in het eigen datacenter van de Vlaamse overheid dat wordt aangereikt via de ICT-contracten van het Facilitair Bedrijf. Hierover verstrekte de VTC al een gunstig advies. De VTC raadt aan om een Trusted Third Party (TTP) in te schakelen (punt 64). Een TTP is een intermediaire organisatie die onafhankelijk van de bronnen gegevens koppelt over dezelfde betrokkenen. De aanbeveling van de vroegere Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer (nr. 02/2010) omtrent de privacybeschermende rol van TTP's bij gegevensuitwisseling dateert van 31 maart 2010. Voor de Vlaamse toetsen worden gegevens van de onderwijsadministratie op basis van een code gekoppeld aan gegevens van de scholen en gegevens van de betrokkene zelf (de antwoorden). Het dataplatform biedt gelijkwaardige garanties waardoor het doelbindingsprincipe gevrijwaard is en ongeoorloofde decodings vermeden worden. Naast de maximale inzet van Vlaamse veiligheidsbouwstenen (toegangs- en gebruikersbeheer, encryptie, geprivilegieerde toegangsrechten, encryptiesleutels in eigen beheer) maakt het dataplatform gebruik van een policy manager (Apache Ranger) die zorgt voor uitgebreide gegevensbeveiliging. Met de inzet van Apache Ranger worden extra technische en organisatorische garanties ingebouwd zodat de principes van proportionaliteit en minimale gegevensverwerking worden nageleefd. Het model beschikt ook over de nodige bouwblokken die voor anonimisering en pseudonimisering kunnen zorgen. Er is een duidelijke functiescheiding op basis van de afspraken voor de databank Beleidsinformatie Onderwijs en Vorming (artikel 12/2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en beraadslaging VTC nr. 44/2017 van 20 december 2017, punt 97). Gelet op de nood aan individuele toetsresultaten en de vereiste infrastructuur is de inschakeling van een TTP niet wenselijk.

9. De VTC zal hierop terugkomen bij de verdere bespreking⁴.

⁴ Randnummers 30-35, 40-41, 49-52.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

10. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn: deelnemende leerlingen, onderwijspersoneel, directeur;
- en dat het minstens de volgende gegevens betreft: identificatiegegevens, schoolgegevens, familiale gegevens, loopbaangegevens.
11. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp in lijn ligt met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

12. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.
13. Het decreet vermeldt expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, met name “voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust”. De VTC sluit zich daarbij aan.
14. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM⁵, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen⁶ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁷

⁵ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

⁶ Artikel 6 AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁷ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2023, 93-116, 155-162; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

15. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, c) AVG⁸, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk afgebakend zijn⁹. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
16. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a) AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar de wetgeving kunnen verwezen worden voor die elementen.
17. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privéleven.
18. De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG, namelijk gegevens over de gezondheid van de betrokkenen.
19. Onder leerlingkenmerken wordt immers begrepen.
- onderwijskansarmoede-indicatoren: opleidingsniveau van de moeder, thuistaal, schooltoelage, trekkende bevolking, leerling met een zorgthuis en de buurt, vermeld in artikel 242, §2;
 - schoolloopbaangegevens: voorafgaande schoolloopbaan, individueel aangepast curriculum, anderstalige nieuwkomer, vrijstelling, gemotiveerd verslag of verslag gemeenschappelijk curriculum, gebruik van hulpmiddelen, administratieve groep, leerlingengroep Nederlands, leerlingengroep wiskunde;
20. Voor de persoonsgegevens bedoeld in artikel 9 AVG moet er een uitzonderingsgrond op het principiële verwerkingsverbod voorhanden zijn. De VTC vraagt om dit te verantwoorden in de memorie.
21. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikel 9 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van artikel 9 WVG dat aangeeft welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
22. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (zie verder).

⁸ "c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;"

⁹ Artikel 6, 3 AVG. Voor wat punt e) betreft, bestaat de doelstelling van de verwerking in de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht.

3. Doelbinding

23. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b) AVG).

24. De volgende doeleinden worden in het decreet vermeld:

§2. De Vlaamse toetsen hebben tot doel de onderwijskwaliteit te versterken en te monitoren door het bereiken van de eindtermen en de leerwinst te meten op onderstaande niveaus.

De resultaten van de Vlaamse toetsen worden op de volgende wijze gebruikt:

1° op Vlaams niveau als bron van informatie over de onderwijskwaliteit, meer bepaald de mate waarin de eindtermen bereikt worden, de mate waarin leerwinst gegenereerd wordt en als element van kwaliteitszorg op systeemniveau;

2° op schoolniveau als element van interne en externe kwaliteitszorg:

- als één van de elementen in de interne kwaliteitszorg van de school. De school en het schoolbestuur zullen daartoe een eigen feedbackrapport met gecontextualiseerde resultaten op een beveiligde manier kunnen consulteren;

- als één van de elementen in de werking van de pedagogische begeleidingsdiensten, zoals geregeld in artikel 15, §1 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs;

- als één van de elementen in de werking van de onderwijsinspectie, meer bepaald de doorlichtingen zoals vermeld in artikel 36 tot en met artikel 42 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van het onderwijs.

3° op niveau van de leerlingengroep als één van de elementen voor reflectie over het pedagogisch-didactisch handelen in het schoolteam;

4° op leerlingniveau als één van de mogelijke elementen waarmee de klassenraad rekening kan houden bij de evaluatie. De resultaten op leerlingniveau worden niet als enige criterium voor de evaluatie gebruikt.

25. De doeleinden zijn dan ook welbepaald en transparant. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.
26. De VTC is van oordeel dat de doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

4. Verantwoordelijkheid

27. Artikel 4, 7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.

28. Het decreet vermeldt:

De Vlaamse overheid en de bevoegde stichting treden, ieder voor zijn of haar bevoegdheid, op als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 1. Het bestuur van de onderwijsinstelling of de gemandateerde is verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen van de persoonsgegevens overeenkomstig artikel 123/6, eerste lid, 5°.

29. De VTC heeft daarbij geen opmerkingen. Het moet wel duidelijk zijn tot wie de betrokkenen zich kunnen richten.

30. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG, artikel 23 Kaderwet)¹⁰ voor de verschillende

¹⁰ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/verplichtingen-bij-het-verwerken-van-persoonsgegevens/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-dpia>

gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is en als dit het geval is dat de verwerkingsverantwoordelijken de nodige maatregelen nemen die voortvloeien uit deze gegevensbeschermingsbeoordeling.

31. De Adviesvrager heeft een gegevensbeschermingsbeoordeling meegedeeld in 2022.

32. Deze is echter blanco op de volgende punten:

- Advies functionaris voor gegevensbescherming
- Overzicht van de acties die de verwerkingsverantwoordelijke neemt naar aanleiding van het advies van de functionaris en de raadpleging van de toezichthouder
- Besluit van de verwerkingsverantwoordelijke (verplicht)

33. Als antwoord op een vraag van de VTC stelt de Aanvrager bovendien:

De gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) van 2022 is nog altijd actueel. De recente decreetsaanpassingen leiden niet tot wijzigingen van de GEB. De verwerkingsverantwoordelijke (de secretaris-generaal van het Departement Onderwijs en Vorming) heeft kennisgenomen van de GEB en heeft geen aanpassingen gevraagd aan de maatregelen opgenomen in de GEB 2022.

Deze maatregelen zijn geïmplementeerd door het Departement Onderwijs en Vorming, de leverancier van het toetsenplatform en het steunpunt Vlaamse toetsen. Deze implementatie wordt permanent geëvalueerd en opgevolgd door het Departement Onderwijs en Vorming.

Na de eerste afname van de Vlaamse toetsen is een dataclassificatie gebeurd (in toepassing van het informatieclassificatieraamwerk).

Audit Vlaanderen heeft recent (2025) een audit uitgevoerd op bepaalde aspecten van de informatieveiligheid van de Vlaamse toetsen. De auditresultaten bevestigen dat de getroffen beheersmaatregelen de beveiliging van de Vlaamse toetsen voldoende verzekeren.

34. De VTC neemt er nota van dat de maatregelen die weerhouden werden in de gegevensbeschermingseffectbeoordeling geïmplementeerd zijn en de maatregelen voor informatieveiligheid geaudit.

35. Ze wijst er wel op dat – al zijn mogelijk de nodige beschermingsmaatregelen dezelfde – door de bijkomende categorieën persoonsgegevens, de risico's mogelijk groter worden. Ze adviseert dat de risico-analyse van de GEB wordt bijgewerkt. Daarbij kan ook rekening gehouden worden met het risico dat in de toekomst nog meer gegevens met deze platformen, in het bijzonder het dataplatform, zullen worden verwerkt (verdere datacentralisatie en duplicatie) en met alle andere verwerkingsverantwoordelijken.

5. Minimale gegevensverwerking

36. Volgens artikel 5.1, c) AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

37. De **categorieën betrokkenen** zijn deelnemende leerlingen, onderwijspersoneel, directeur.

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2018.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

38. De **categorieën gegevens** zijn (nieuwe onderlijnd VTC):

- de identificatiegegevens: naam, voornaam en identificatiecode.
- de individuele toetsresultaten: het antwoord op elke toetsvraag en de daarop gebaseerde totaalscores;
- demografische gegevens: geboortjaar, geslacht;
- onderwijskansarmoede-indicatoren: opleidingsniveau van de moeder, thuistaal, schooltoelage, trekkende bevolking, leerling met een zorgthuis en de buurt, vermeld in artikel 242, §2;
- schoolloopbaangegevens: voorafgaande schoolloopbaan, individueel aangepast curriculum, anderstalige nieuwkomer, vrijstelling, gemotiveerd verslag of verslag gemeenschappelijk curriculum, gebruik van hulpmiddelen, administratieve groep, leerlingengroep Nederlands, leerlingengroep wiskunde; indicatoren van cultureel kapitaal: aantal boeken thuis;
- de kenmerken van de school of het centrum waar de leerling is ingeschreven;
- de leerlingenkenmerken die nodig zijn voor wetenschappelijk onderzoek waaronder de loggegevens over de toetsafname en de antwoorden op een leerlingenvragenlijst.
- het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school en de omvang van de opdracht in de school van het onderwijspersoneel van de eerste graad van de school;
- het aantal jaren dienst in de school van de directeur;
- de loggegevens over de toetsafname.

39. De bijkomende gegevens die verwerkt zullen worden, worden als volgt verantwoord in de toelichting:

- de onderwijskansarmoede-indicator “buurt” wordt toegevoegd aan de leerlingenkenmerken die worden geregistreerd.

“2° Een onderwijskansarmoede-indicator (OKI) die tot dusver niet werd meegenomen is “buurt” of voluit “de leerling heeft zijn woonplaats in een buurt met een hoog percentage leerlingen met minstens twee jaar schoolse vertraging op vijftienjarige leeftijd”.

De keuze van de decreetgever om buurt niet mee te nemen wordt herzien.

In het Vlaams Regeerakkoord is afgesproken dat de onderwijsinspectie gedifferentieerd en onafhankelijk te werk gaat op basis van een aantal prestatie- en outputindicatoren (resultaten op de Vlaamse toetsen, het verloop van leraren, doorstroom naar het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt, vroegtijdige uitstroom uit de school, het respecteren van het leerrecht van de leerlingen en andere data zoals vervat in DataWijzer). De Vlaamse Regering spreekt daarbij de ambitie uit dat de resultaten op de Vlaamse toetsen een belangrijke indicator worden (OD 20 en OD 22 in de Beleidsnota Onderwijs en Vorming).

In de huidige situatie kan de onderwijsinspectie de resultaten van de Vlaamse toetsen niet opnemen in de OKI-referentiegroepen of de OKI-cluster die zij gebruikt in het online interactief dashboard DataWijzer. Een dergelijke OKI-referentiegroep is een groep scholen met een vergelijkbaar profiel op basis van de gemiddelde OKI-waarden en de gemiddelde waarden van de aantekers op elke vestigingsplaats. De indicator-buurt is één van de vier indicatoren die hiervoor wordt gebruikt.

Zowel de scholen als de onderwijsinspecteurs hebben toegang tot deze DataWijzer. Scholen krijgen contextuele data over de schoolomgeving. De OKI-cluster helpt scholen om hun situatie te vergelijken met peers in gelijkaardige omstandigheden. Voor de Vlaamse toetsen blijft de vergelijking in de DataWijzer beperkt tot het Vlaams gemiddelde.

Voorafgaand aan de DataWijzer krijgen scholen een feedbackrapport met gecontextualiseerde resultaten van de Vlaamse toetsen. Ook dit is een online interactief dashboard. Hier worden de resultaten van scholen afgezet tegen een gemiddelde van theoretisch vergelijkbare scholen, op basis van statistische analyses. Door de toevoeging van buurt kan men voor de berekening van de gecontextualiseerde schoolfeedback ook gebruik maken van deze indicator.

Een bijkomend voordeel van de toevoeging is dat op termijn kan worden geëvolueerd naar een geïntegreerd online interactief dashboard waar scholen alle informatie vinden, indien dat wenselijk

wordt geacht. Dit zal scholen toelaten om beleidskeuzes te maken en hun kwaliteitszorg te versterken op basis van veel meer informatie.

Een andere reden om deze indicator op te nemen is dat wetenschappelijk onderwijsonderzoek vaak gebruik maakt van gemiddelde OKI op schoolniveau, dat wil zeggen het gemiddelde van de 4 OKI. De toevoeging van 'buurt' kan de vergelijkbaarheid met resultaten uit ander onderzoek verbeteren of de analyse op basis van de Vlaamse toetsen verbeteren. Ook systeemrapporten over de Vlaamse toetsen kunnen op die manier worden verrijkt.

- personeelskenmerken worden beschikbaar gesteld voor wetenschappelijk onderzoek

"3° Bepaalde kenmerken van leraren zijn nuttig om de Vlaamse toetsen te analyseren via wetenschappelijk onderzoek. Daarom worden het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school of een vergelijkbare indicator en de omvang van de opdracht van het onderwijspersoneel in de school of in de graad verwerkt. Ook het aantal dienstjaren van de directeur wordt verwerkt. Er wordt niet specifiek verwezen naar de klasleerkracht in het basisonderwijs of de leerkracht Nederlands of wiskunde in het secundair onderwijs. Voor onderzoek kan het relevant zijn om bijvoorbeeld te werken met gemiddeldes van een school of een graad om een beeld te hebben van de samenstelling van het lerarenkorps.

Door deze gegevens ter beschikking te stellen aan het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs en in de toekomst de private stichting kan wetenschappelijk onderzoek op basis van de resultaten van de Vlaamse toetsen verder worden verrijkt. De conclusies van dergelijk onderzoek kunnen het beleid informeren."

"Het koppelen van bepaalde personeelsgegevens aan de resultaten van de Vlaamse toetsen of aan data uit de leerlingenvragenlijst in het kader van wetenschappelijk onderzoek kan leiden tot rijkere analyses. Deze analyses kunnen een beter inzicht bieden in de resultaten op de Vlaamse toetsen en kunnen bijdragen aan onderbouwde aanbevelingen voor de pedagogische begeleidingsdiensten of de scholen. Deze gegevens worden uitsluitend gebruikt in het kader van wetenschappelijk onderzoek. Ze worden niet gebruikt voor het berekenen van de feedback of het evalueren van (individuele) leerkrachten."

- loggegevens over de toetsafname in het kader van eerlijk toetsen

"De loggegevens van de Vlaamse toetsen zijn momenteel alleen beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek. Bijgevolg kunnen deze niet worden gebruikt om aberrant toetsgedrag op school- en systeemniveau op te sporen en er over te rapporteren op school- en systeemniveau. Dit is nodig in uitvoering van het actieplan Eerlijk Toetsen, zoals gepubliceerd op de website van de Vlaamse toetsen. Dit wordt met dit ontwerp van decreet mogelijk gemaakt.

Deze loggegevens worden uitdrukkelijk niet gebruikt om individuele leerlingen aan te spreken of te evalueren. De principes zoals bepaald in het decreet (bijvoorbeeld het low stakes karakter van de Vlaamse toetsen voor de leerlingen) blijven van kracht. De onderwijsinspectie wordt geïnformeerd wanneer er in scholen signalen zijn van aberrant toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen en kan op basis daarvan de betrokken scholen contacteren. Dit contact heeft geen sanctionerend karakter."

40. De VTC stelt vast dat er redelijk veel categorieën van gegevens worden toegevoegd aan de verwerking. Deze gegevens kunnen als gevoelige gegevens worden beschouwd wat de leerlingen betreft (kansarmoede o.b.v. de woonplaats, wat mogelijk stigmatiserend is, en aberrant toetsgedrag) en betreffen meer gegevens van het personeel dan eerst verwacht in het kader van deze toetsen. Bovendien merkt de VTC ook op dat, specifiek wat de personeelskenmerken betreft, het ontwerp de verwerkingen expliciet beperkt tot wetenschappelijk onderzoek. Het is niet volledig duidelijk of, en in welke mate, "wetenschappelijk onderzoek" in deze context te onderscheiden zou zijn van beleidsondersteunend onderzoek. Het lijkt de VTC nuttig om erop te wijzen dat wetenschappelijk onderzoek moet bijdragen tot nieuwe inzichten, en moet gebeuren volgens wetenschappelijke methoden en met inachtneming

van ethische normen. Het evalueren van de effectiviteit van personeelsleden is dan ook geen wetenschappelijk onderzoek als er geen nieuwe wetenschappelijke inzichten uit voortkomen.

41. Gezien haar voorbehoud bij het oorspronkelijke decreet, in het bijzonder de centralisatie van de gegevens, maakt de VTC ook een **voorbehoud** voor de verwerking van deze bijkomende gegevens. De doeleinden zijn gepast verantwoord, maar dat maakt de gegevensverzameling niet minder precair.
42. Op basis van het Ontwerp zelf is het niet duidelijk hoe de gegevensstromen zullen verlopen.
43. De GEB beschrijft die wel, met name (vet en onderlijning VTC):

Gegevensstromen over leerlingen (doelstellingen gebruikersbeheer, toetsafname, analyse en rapportage)

*De scholen verzamelen gegevens over de redelijke aanpassingen (hulpmiddelen) en vrijstellingen van de individuele leerlingen in de **registratiemodule**. Deze gegevens worden hierin bewaard tot na de toetsafname. Er wordt voor elke leerling een account voor Single Sign On aangemaakt, hetzij door de school, hetzij door de leerling zelf. De Single Sign On toepassing is een generieke toepassing voor alle leerlingen, ongeacht hun deelname aan de toetsen. De unieke identificatiecode die gegenereerd wordt in Discimus zal gebruikt worden om de nodige koppelingen te maken.*

*Uit de Discimusdatabank (databank met operationele gegevens over leerlingen bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten) worden gegevens naar de Single Sign On toepassing gestuurd die nodig zijn voor de goede werking van het gebruikers- en toegangsbeheer waaronder ook de identificatiecode (niet gedeeld met toetsplatform). Via de Single Sign On toepassing melden de leerlingen zich (op school) aan op het **online toetsplatform**, om een voor hen aangepaste toets te beantwoorden.*

Bij het aanmelden van de leerling via LeerID wordt de unieke identificatiesleutel aangeboden en kan zo de match gemaakt worden. De vereiste gegevens daarvoor (onder meer over de vestigingsplaats, administratieve groep, toetsIDs en toetsmomenten) worden door de registratiemodule gedeeld met het toetsplatform.

De registratiemodule haalt LeerID_UUID, naam en voornaam, de vestigingsplaats, administratieve groep, eventueel individueel aangepast curriculum of onthaalklas anderstalige nieuwkomers van de betrokken leerlingen uit de Discimusdatabank. Het steunpunt wijst de toetsen toe aan de individuele leerlingen. Het toetsplatform kan op basis van de LeerID_UUID een toets in de juiste omstandigheden voorleggen. In het toetsplatform is er geen koppeling tussen toetsresultaten en leerlingenkenmerken.

***De registratiemodule** beheert de gegevens over de leerling: identificatiecode leerling (LeerID_UUID), naam, voornaam, school, vestigingsplaats, administratieve groep, lesgroep, vrijstelling, redelijke aanpassingen, ... en ook gegevens omtrent toetsmomenten en toegewezen toetsen. De antwoorden op en de resultaten van de toets worden centraal (zie 3.2) en gepseudonimiseerd verzameld in het **datapatform**, samen met de redelijke aanpassingen en vrijstellingen uit de registratiemodule en de inschrijvingsgegevens uit Discimus. Op het datapatform worden alle gegevens gepseudonimiseerd op basis van de identificatiecode en geanalyseerd door onder meer de onderzoekers van het steunpunt. Enkel bij het genereren van een individueel feedbackrapport worden naam en voornaam opgehaald bij de registratiemodule of Discimus.*

*Via het **beveiligd portaal Mijn Onderwijs** worden de resultaten aan de scholen meegedeeld, die ze op hun beurt aan de individuele leerlingen en hun wettelijke vertegenwoordigers bezorgen. In het toetsplatform en registratiemodule worden dan alle gegevens gewist. De toetsen worden afgenomen in de periode april-mei, de eerste keer in 2024, met een kalibratieoefening in april-mei 2023 (een "generale repetitie" met vrijwillige deelname van scholen).*

Per leerjaar nemen er telkens ongeveer 70.000 leerlingen deel (21.000 voor de voorafgaande kalibratieoefening). In de maanden maart-april voorafgaand aan de afname van de toetsen krijgen de leerlingen de mogelijkheid krijgen om een korte oefentoets af te leggen op het toetsplatform. Er worden pilootstudies georganiseerd in november 2022 bij ongeveer 1.200 leerlingen en in januari 2023 bij ongeveer 3.000 leerlingen. Hierbij worden alleen de LeerID en het toetsplatform gebruikt.

Gegevensstromen over medewerkers (doelstelling gebruikersbeheer)

Toetsontwikkelaars en -valideerders melden zich aan op **de itembank** in een eerste fase met gebruikersnaam en wachtwoord, in een latere fase met de Vlaamse bouwsteen ACM voor authenticatie. De autorisatie vindt plaats in de backoffice van het **toetsplatform**. Toetscoördinatoren en -assistenten (medewerkers van de scholen) krijgen toegang tot de registratiemodule met de bouwsteen ACM-IDM. De nodige informatie om de gebruiker de juiste functionaliteiten voor te leggen wordt gestuurd naar de **registratiemodule** (toetscoördinatoren en toetsassistenten) of het **toetsplatform** (leerlingen). Medewerkers van de scholen melden zich aan via ACM-IDM op **Mijn Onderwijs** om de resultaten van de leerling (individueel feedbackrapport) op te halen.

44. De VTC heeft daarbij geen (extra) opmerkingen.
45. Wat de **personen die toegang krijgen tot de gegevens** betreft: personeelsleden van de scholen, de bevoegde diensten van de Vlaamse Overheid, de bevoegde stichting en de centra.
46. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens naar een andere instantie of naar een externe overheid of naar een private organisatie of daarvoor een beraadslaging te vragen.
47. De VTC vestigt verder alleszins de aandacht op de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen* die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor respectievelijk de toegang tot de gegevens van het Rijksregister en het gebruik van het rijksregisternummer.¹¹
48. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.
49. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. In de context van het huidige initiatief is het inzonderheid noodzakelijk om gegevens zo snel mogelijk te pseudonimiseren of te aggregeren als men vasthoudt aan een centrale verwerking van persoonsgegevens.
50. Wat de **bewaartermijn** betreft, bepaalt het Ontwerp:

De gegevens worden gedurende maximaal tien jaar bewaard op het dataplatform. De gegevens in de registratiemodule worden gedurende maximaal negen maanden bewaard. De gegevens in het toetsplatform worden gedurende maximaal zeven maanden bewaard. De gegevens in de feedbackmodule worden gedurende maximaal twaalf maanden bewaard. Zolang doeleinden van wetenschappelijk onderzoek en statistiek daartoe nopen, worden de gegevens gepseudonimiseerd bewaard. De gepseudonimiseerde persoonsgegevens kunnen onder contractuele voorwaarden doorgegeven worden met het oog op wetenschappelijk onderzoek. Na afloop van de bewaartermijnen worden de persoonsgegevens vernietigd of geanonimiseerd.

51. Deze termijnen werden verantwoord in de toelichting bij het oorspronkelijk decreet:

“De gepseudonimiseerde persoonsgegevens zullen gedurende een termijn van maximum tien jaar worden bewaard. Alleen via een encryptiesleutel kan dan een koppeling gemaakt worden met de persoonsgegevens. Die bewaartermijn is nodig om leerwinstmetingen te kunnen doen over een schoolloopbaan heen. Zolang doeleinden van wetenschappelijk onderzoek en statistiek daartoe nopen, worden de gegevens gepseudonimiseerd bewaard. De gepseudonimiseerde persoonsgegevens kunnen onder contractuele voorwaarden doorgegeven worden met het oog op wetenschappelijk onderzoek.”

¹¹ Artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*

52. In haar advies bij het oorspronkelijke decreet over de Vlaamse toetsen had de VTC gesteld dat de bewaartermijnen zoals opgenomen in de GEB – onder voorbehoud van de opmerking m.b.t. pseudonimisatie - gerechtvaardigd waren, maar raadde ze aan om de volledige versie in het Ontwerp op te nemen. Dit is toen gebeurd.

6. Juistheid

53. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d) AVG).
54. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen neemt.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

55. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14 AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34 AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
56. Het decreet vermeldt:
- De verwerkingsverantwoordelijken verduidelijken in een privacyverklaring welke verwerkingen er gebeuren. Zij nemen met het oog op transparantie en de garantie van de rechten van betrokkenen in hun communicatie met de betrokkenen een verwijzing op naar de vindplaats van hun respectieve privacyverklaring. De verwerkingsverantwoordelijken nemen de nodige maatregelen om de juistheid van de persoonsgegevens te garanderen.*
57. De VTC beoordeelt dat positief.

8. Beveiligingsmaatregelen

58. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
59. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens mogelijk delicate gegevens/bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreffen een bijzondere aandacht voor informatieveiligheid vereist is.
60. De verwerkingsverantwoordelijke heeft bevestigd dat de nodige beschermingsmaatregelen zijn genomen (zie hiervoor).
61. Artikel 32 AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.

62. In het Ontwerp en de toelichting bij het Ontwerp wordt herhaaldelijk verwezen naar de maatregel van pseudonimisering. Dit is positief.
63. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹² ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹³ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁴ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹⁵.
64. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover.¹⁶
65. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren.¹⁷

III. BESLUIT

66. De VTC blijft bij haar voorbehoud bij de centrale verwerking van de toetsen.
67. De VTC adviseert dat er een nieuwe risicoanalyse gebeurt en vraagt dat deze haar wordt voorgelegd, dit onverminderd de andere opmerkingen.

Getekend door: Graux Hans Theo J
Getekend op: 2026-03-26 12:19:20 +01:00
Reden: Ik keur dit document goed

Hans Graux,
Voorzitter VTC

¹² Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹³ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0
(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹⁴ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschiede instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹⁵ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁶ <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/domeinen/cloud>

¹⁷ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.